

Lønns- og forhandlingsordningen ved helseforetakene

Primærorganisasjonene i Akademikerne forhandler som hovedregel sin lønn lokalt ved det enkelte helseforetak. Legeforeningen er den eneste Akademikerforeningen som har en egen sentral landsomfattende avtale som i tillegg til de lokale avtalene regulerer lønns- og arbeidsvilkårene for foreningens medlemmer.

Helseforetakene

De offentlige sykehusene er organiserte i helseforetak, som er styrt fra de regionale helseforetakene. De fire regionale helseforetakene eier de offentlige sykehusene i regionen:

Helse Nord

Helse Midt-Norge

Helse Vest

Helse Sør-Øst

Før helseforetaksreformen ble gjennomført var spesialisthelsetjenesten i all hovedsak fylkeskommunal tjeneste. Ved opprettelsen av helseforetakene ble Spekter (tidligere NAVO) valgt som arbeidsgiverorganisasjon.

Spekter Helse er et eget forhandlingsområde innen Spekter-området. Akademikerne Helse består av representanter fra medlemsorganisasjonene og ivaretar Samfunnsøkonomenes interesser overfor Spekter.

Forhandlingssystemet

Forhandlingene i Spekter Helse foregår på tre ulike nivåer:

A1-nivå: et sentralt hovedsammenslutningsnivå

A2-nivå: et sentralt forbundsvis nivå

B-nivå: et nivå lokalt i det enkelte helseforetaket

På A1-nivå er det Akademikerne Helse som representerer Samfunnsøkonomenes interesser, og på A2-nivå er det kun Legeforeningen som har en avtale.

På B-nivået er det Samfunnsøkonomene på egen hånd eller i samarbeid med andre akademikerforeninger (lokalt Akademikersamarbeid) som forhandler. Det er likevel hovedsammenslutningen Akademikerne Helse som er part i den endelige avtalen.

Forhandlingsforløpet i Spekter Helse foregår slik at A1 forhandles først, deretter forhandles A2. Til sist forhandles det lokalt ute på det enkelte helseforetak, B-nivået. Avslutningsvis godkjennes eller forkastes det samlede forhandlingsresultatet av Akademikerne Helse.

De lokale forhandlingene

De lokale forhandlingene gjennomføres på noe forskjellig måte ved det enkelte helseforetak. Ved de fleste helseforetakene gjennomføres de lokale forhandlingene for hele helseforetaket.

De lokale avtalene består av to hoveddeler: En tekstdel som inneholder arbeidsvilkår, og som forhandles annet hvert år når det er hovedoppgjør. Og en økonomidel, som forhandles årlig.

I forhandlingene på helseforetaksnivå forhandles det om en pott for primærforeningens medlemmer. Det er ikke uvanlig at noe av denne potten kreves som generelle tillegg for å sikre reallønnsvekst for alle medlemmer. Potten kan også brukes til å heve lokale minstelønnssetninger og ansiennitetstrinn.

Deretter går det resterende av lønnsputten ut til fordeling på de enkelte avdelingene. Her vil ofte klinikkjef eller avdelingsleder foreslå en fordeling av potten. I noen tilfeller skjer dette gjennom bruk av lønnsamtaler, men ofte vil arbeidsgivers forslag til individuell fordeling være gjenstand for drøfting før partene enes og skriver under protokollen.

Brudd i de sentrale forhandlingene

Dersom forhandlingene på A1- og/eller A2-nivå ikke fører til enighet mellom arbeidsgiverpart (Spekter Helse) og arbeidstakerpart (Akademikerne Helse), innebærer dette brudd i forhandlingene og mekling hos Riksmekleren.

Brudd i de lokale forhandlingene

Når det oppnås enighet i forhandlingene på A1- og/eller A2-nivå, kan forhandlingene brytes etter at de lokale forhandlingene er gjennomført som en følge av at det samlede forhandlingsresultatet i de lokale forhandlingene anses for dårlig. Dette innebærer at man i prinsippet har streikerett på resultatet i de lokale forhandlingene.

Dersom det blir brudd i de lokale forhandlingene, kan hver av de lokale partene be om bistand fra de sentrale parter (Spekter og Akademikerne Helse). Bistanden går i hovedsak ut på at de sentrale parter forsøker å påvirke de lokale parter til å komme til enighet. Dersom enighet ikke oppnås, blir det ikke inngått lokal avtale, og bruddet blir en del av de avsluttende forhandlingene.